

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Asan/11/2018
Identifikačné číslo spisu: 5017200324
Dátum vydania rozhodnutia: 20.08.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Milan Morava
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:5017200324.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci sťažovateľa (žalobcu): SMAP, spol. s r.o., so sídlom Marhaň 203, IČO: 36 461 121, zastúpeného JUDr. Svätoslavom Váškom, advokátom so sídlom Baštová 5/A, Bardejov, proti žalovanému: Národný inšpektorát práce, so sídlom Masarykova 10, Košice, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. OPS/BEZ/2017/3971, O-324/2017 zo 06.06.2017, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti výroku rozsudku Krajského súdu v Žiline sp.zn. 31S/112/2017 zo 14. februára 2018 o nároku na náhradu trov konania, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť proti výroku rozsudku Krajského súdu v Žiline sp.zn. 31S/112/2017 zo 14. februára 2018 o nároku na náhradu trov konania z a m i e t a .

Účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Žiline (ďalej len „správny súd“) rozsudkom sp.zn. 31S/112/2017 zo 14.02.2018 podľa § 191 ods. 1 písm. c/ v spojení s § 191 ods. 3 písm. a/ zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zrušil rozhodnutie žalovaného č. OPS/BEZ/2017/3971, O-324/2017 zo 06.06.2017, ako aj rozhodnutie Inšpektorátu práce Žilina č. 80/2017-IZA-1.2/pok/R z 24.03.2017 bez vrátenia veci žalovanému a vo veci úspešnému žalobcovi podľa § 167 ods. 3 písm. a/ SSP náhradu trov konania nepriznal.

2. V odôvodnení rozsudku správny súd uviedol, že Inšpektorát práce Žilina rozhodnutím č. 80/2017-IZA-1.2/pok/R z 24.03.2017 uložil žalobcovi pokutu 5 000,- € podľa § 19 ods. 2 písm. a/ bod 1 zákona č. 125/2006 Z.z. za porušenie povinnosti podľa § 3 ods. 2 v nadväznosti na § 2 ods. 2 písm. b/ zákona č. 82/2005 Z.z. tým, že využíval závislú prácu fyzických osôb (N. A., H. D., H. D.) od 16.03.2015 a 17.03.2015, preukázal založenie pracovnoprávneho vzťahu podľa osobitného predpisu (pracovná zmluva), avšak nesplnil si oznamovaciu povinnosť podľa § 231 ods. 1 písm. b/ bod 1 zákona č. 461/2003 Z.z. Žalobca ako zamestnávateľ si oznamovaciu povinnosť splnil až dňa 18.03.2015 s dátumom vzniku poistenia 16.03.2015.

3. Žalovaný rozhodnutím č. OPS/BEZ/2017/3971, O-324/2017 z 06.06.2017 podľa § 59 ods. 2 Správneho poriadku odvolanie žalobcu zamietol a prvostupňové rozhodnutie potvrdil.

4. Správny súd skonštatoval, že správne orgány správne zistili skutkový stav veci a tento aj správne právne posúdili, pričom je nesporné, že postupovali podľa zákona č. 82/2005 Z.z., a v čase kontroly, konkrétne dňa 04.08.2015 a 20.10.2015, ako vyplynulo z vykonaného dokazovania z obsahu správneho spisu sa žalobca dopustil porušenia § 3 ods. 2 v nadväznosti na § 2 ods. 2 písm. b/ zákona č. 82/2005 Z.z. tým spôsobom, že vo vzťahu k uvedeným zamestnancom mal založený pracovnoprávny vzťah podľa osobitného predpisu na základe pracovných zmlúv zo 14.03.2015, v ktorých bolo uvedené, že zamestnanci nastúpia do práce 16.03.2015, avšak bolo zistené, že prácu menovaní zamestnanci vykonávali odo dňa 16.03.2015 a 17.03.2015, pričom do sociálnej poisťovne ich žalobca prihlásil až dňa 18.03.2015 s dátumom vzniku poistenia 16.03.2015. To znamená v čase rozhodovania prvostupňového správneho orgánu a aj žalovaného bola naplnená skutková podstata porušenia uvedenej povinnosti, ktorá bola bez pochyby preukázaná dokazovaním v priebehu administratívneho konania.

5. Ďalej správny súd poukázal na to, že v čase jeho rozhodovania o podanej správnej žalobe nebolo možné skutkovú podstatu porušenia povinnosti podradiť pod znenie § 2 ods. 2 písm. b/ zákona č. 82/2005 Z.z. účinného od 01.01.2018, nakoľko bolo preukázané, že žalobca dotknutých zamestnancov do sociálnej poisťovne prihlásil v lehote do dvoch dní od začatia výkonu práce, preto v čase rozhodovania súdu nebolo možné konštatovať uvedené porušenie zákona č. 82/2005 Z.z. spôsobom uvedeným vo výrokovej časti prvostupňového rozhodnutia.

6. Správny súd mal za to, že má povinnosť prihliadnúť pri posudzovaní zákonnosti napadnutého správneho rozhodnutia nielen k hmotnoprávnej úprave deliktuálnej zodpovednosti, ktorá platila v dobe rozhodovania správneho orgánu, ale aj k úprave platnej a účinnej v dobe rozhodovania súdu, ak je to pre páchatel'a priaznivejšie.

7. Vo vzťahu k výroku o náhrade trov konania správny súd v odôvodnení rozsudku uviedol, že úspešnému žalobcovi nepriznal právo na náhradu trov konania z dôvodu hodného osobitného zreteľa (§ 167 ods. 3 písm. a/ SSP), ktorý videl v zmene zákonnej úpravy (zákona č. 82/2005 Z.z.), kedy sa už po 01.01.2018 konanie žalobcu nepovažuje za nelegálne zamestnávanie.

8. Proti výroku rozsudku správneho súdu o náhrade trov konania podal žalobca (ďalej aj „sťažovateľ“) prostredníctvom advokáta v zákonom stanovenej lehote kasačnú sťažnosť z dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. g/ SSP, navrhujúc, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok správneho súdu v napadnutej časti zrušil a vec vrátil správne súdu na ďalšie konanie.

9. V dôvodoch uviedol, že predpokladom pre úspešnosť žaloby bolo samotné jej podanie. Bez podania žaloby by bol právny nárok žalovaného vymáhateľný. Zmena zákona nie je podľa žalobcu dôvodom hodným osobitného zreteľa. Žalobca nezákonnosť preskúmaných rozhodnutí v správnej žalobe z 11.08.2017, ako aj v podanom vyjadrení z 03.01.2018 podrobne odôvodnil a zmena zákona bola podľa neho len ďalším dôvodom pre posúdenie napadnutých rozhodnutí ako nezákonných.

10. Žalobca už vo vyjadrení z 03.01.2018 poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 6Sžo/150/2015 z 28.06.2017 a rozsudok Krajského súdu v Trnave sp.zn. 14S/87/2011 z 25.04.2013, kedy boli rozhodnutia inšpektorátov práce zrušené a úspešným žalobcom boli priznané trovy konania. Žalobca zastával názor, že vzhľadom na existujúcu judikatúru by bol bez ohľadu na zmenu zákona v konaní úspešný. Odôvodnenie rozsudku správneho súdu v časti o náhrade trov konania sa žalobcovi javí ako príliš prísne, diskriminačné a formalistické, pretože správny súd nezohľadnil dôvody podanej správnej žaloby ani existujúcu judikatúru v obdobných právnych veciach.

11. Podľa žalobcu mal správny súd pri rozhodovaní o trovách konania postupovať podľa § 167 ods. 1 SSP a priznať ich náhradu žalobcovi v rozsahu 100%.

12. Žalovaný vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti žalobcu uviedol, že sa v plnom rozsahu stotožňuje s napadnutým rozsudkom správneho súdu v časti o náhrade trov konania. Poukázal na bod 13. napadnutého rozsudku, v ktorom správny súd konštatoval, že „v danej veci je potrebné poukázať na to, že správne orgány v danom prípade správne zistili skutkový stav veci a správne právne posúdili vec, pričom je nesporné, že postupovali v danom prípade podľa zákona č. 82/2005 Z. z., a v čase vykonávanej kontroly zo strany Inšpektorátu práce Žilina, a to konkrétne dňa 04.08.2015 a 20.10.2015 ako vyplynulo z vykonaného dokazovania z obsahu správneho spisu sa žalobca dopustil porušenia povinnosti, ktoré bolo konštatované výrokovou časťou prvostupňového rozhodnutia a porušil ustanovenie § 3 ods. 2 v nadväznosti na § 2 ods. 2 písm. b/ zákona o nelegálnej práci“. Napriek tomu správny súd vychádzajúc z ústavných princípov a zásad bol povinný prihliadnúť na priaznivejšiu právnu úpravu zákona č. 82/2005 Z.z., ktorá nadobudla účinnosť dňa 01.01.2018, po podaní žaloby žalobcu na súd. Z uvedených dôvodov žalovaný navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu ako nedôvodnú zamietol.

13. Žalobca vo vyjadrení z 02.08.2018 k vyjadreniu žalovaného uviedol, že novela zákona č. 82/2005 Z.z. bola Národnou radou Slovenskej republiky prijatá dňa 19.10.2017, nebola prezidentom vetovaná a účinnosť nadobudla dňa 01.01.2018. Novela bola predložená do Národnej rady Slovenskej republiky dňa 18.08.2017 Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny, teda štátnym orgánom, pod ktorý spadá aj žalovaný. Žalovaný mal teda vedomosť o novele zákona č. 82/2005 Z.z. a napriek tomu v konaní vystupoval aktívne tak, aby jeho výsledkom bolo rozhodnutie súdu, ktorým žalobu zamietne. Preto je podľa žalobcu žalovaný zodpovedný za vznik správneho súdneho konania.

14. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „kasačný súd“) ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP) preskúmal rozsudok správneho súdu v napadnutej časti z dôvodov a v rozsahu uvedenom v kasačnej sťažnosti (453 ods. 1 a ods. 2 SSP) postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a po jej preskúmaní dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobcu nie je dôvodná a je potrebné ju zamietnuť.

15. Predmetom kasačného konania v prejednávanej veci bolo posúdenie správnosti záveru správneho súdu, keď vo veci úspešnému žalobcovi nepriznal náhradu trov konania proti žalovanému aplikujúc § 167 ods. 3 písm. a/ SSP.

16. Predmetom súdneho prieskumu v prejednávanej veci bolo rozhodnutie č. OPS/BEZ/2017/3971, O-324/2017 z 06.06.2017, ktorým žalovaný podľa § 59 ods. 2 Správneho poriadku zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil rozhodnutie Inšpektorátu práce Žilina č. 80/2017-IZA-1.2/pok/R z 24.03.2017 z 24.03.2017, ktorým bola žalobcovi podľa § 19 ods. 2 písm. a/ bod 1 zákona č. 125/2006 Z.z. uložená pokuta 5 000,- € za porušenie povinnosti podľa § 3 ods. 2 v nadväznosti na § 2 ods. 2 písm. b/ zákona č. 82/2005 Z.z. tým, že žalobca využíval závislú prácu fyzických osôb (N.) od 16.03.2015 a 17.03.2015, preukázal založenie pracovnoprávneho vzťahu podľa osobitného predpisu (pracovná zmluva), avšak nespĺnil si oznamovaciu povinnosť podľa § 231 ods. 1 písm. b/ bod 1 zákona č. 461/2003 Z.z. Žalobca ako zamestnávateľ si oznamovaciu povinnosť splnil až dňa 18.03.2015 s dátumom vzniku poistenia 16.03.2015.

17. Správny súd v odôvodnení rozsudku konštatoval, že správne orgány správne zistili skutkový stav veci a tento aj správne právne posúdili. Z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že žalobca sa dopustil porušenia § 3 ods. 2 v nadväznosti na § 2 ods. 2 písm. b/ zákona č. 82/2005 Z.z. tým, že vo vzťahu k uvedeným zamestnancom mal založený pracovnoprávny vzťah podľa osobitného predpisu na základe pracovných zmlúv zo 14.03.2015, v ktorých bolo uvedené, že zamestnanci nastúpia do práce 16.03.2015, avšak bolo zistené, že prácu menovaní zamestnanci vykonávali odo dňa 16.03.2015 a 17.03.2015, pričom do sociálnej poisťovne ich žalobca prihlásil až dňa 18.03.2015 s dátumom vzniku poistenia 16.03.2015, a teda v čase rozhodovania prvostupňového správneho orgánu a aj žalovaného bola naplnená skutková podstata porušenia uvedenej povinnosti žalobcom.

18. Z odôvodnenia rozsudku správneho súdu tiež vyplýva, že v čase rozhodovania správneho súdu o podanej správnej žalobe nebolo možné skutkovú podstatu porušenia povinnosti žalobcom podradiť pod

znenie § 2 ods. 2 písm. b/ zákona č. 82/2005 Z.z., účinného od 01.01.2018, keď bolo preukázané, že žalobca dotknutých zamestnancov do sociálnej poisťovne prihlásil v lehote do dvoch dní od začatia výkonu práce, a teda v čase rozhodovania správneho súdu nebolo možné konštatovať porušenie zákona č. 82/2005 Z.z. spôsobom uvedeným vo výrokovej časti prvostupňového rozhodnutia. Správny súd tak prihliadol k zákonnej úprave platnej a účinnej v čase rozhodovania o podanej správnej žalobe, nakoľko to bolo pre žalobcu priaznivejšie.

19. Vo vzťahu k výroku rozsudku o náhrade trov konania správny súd uviedol, že úspešnému žalobcovi nepriznal právo na náhradu trov konania z dôvodu hodného osobitného zreteľa, ktorý videl práve v zmene zákonnej úpravy (zákona č. 82/2005 Z.z.), kedy sa už po 01.01.2018 konanie žalobcu nepovažovalo za nelegálne zamestnávanie.

20. Podľa § 167 ods. 1 SSP správny súd prizná žalobcovi voči žalovanému právo na úplnú alebo čiastočnú náhradu dôvodne vynaložených trov konania, ak mal žalobca vo veci celkom alebo sčasti úspech.

21. Podľa § 167 ods. 3 písm. a/ SSP správny súd môže tiež rozhodnúť, že náhradu trov konania celkom alebo sčasti neprizná, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

22. Zásada úspechu sa v správnom súdnom konaní premieta v ustanovení § 167 ods. 1 a 2 a § 168 SSP ako esenciálne kritérium priznania náhrady trov konania. Úspech vo veci správny súd vždy skúma čo do právneho základu veci.

23. Zásada úspechu vo veci (tiež zásada zodpovednosti za výsledok konania) sa uplatní tak, že neúspešný účastník konania je povinný uhradiť v správnom súdnom konaní úspešnému účastníkovi trovy konania, ktoré mu vznikli. Musí ísť o trovy preukázané, odôvodnené, účelne vynaložené a ktoré vznikli v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením správnu žalobou namietanej zákonnosti rozhodnutia alebo opatrenia orgánu verejnej správy resp. v osobitných konaniach uplatňovaním alebo bránením práva. Procesný úspech sa určuje vo vzťahu k predmetu konania úspechom (víťazstvom) v konaní. Plný úspech v správnom súdnom konaní môže mať žalobca aj žalovaný. U žalobcu ide o plný úspech vo veci vtedy, ak sa výrokom meritórneho rozhodnutia jeho žalobnému návrhu vyhovel v plnom rozsahu. Žalovaný má plný úspech v správnom súdnom konaní, ak bola žaloba žalobcu v celom rozsahu zamietnutá.

24. Ustanovenie § 167 ods. 3 písm. a/ SSP predstavuje odchýlku zo zásady zodpovednosti za výsledok (§ 167 ods. 1 a 2 a § 168 SSP). Podľa § 167 ods. 3 písm. a/ SSP správny súd neprizná celkom alebo sčasti náhradu trov konania, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. Znamená to, že správny súd nemusí zaviazat' neúspešného účastníka konania nahradiť trovy konania úspešnému účastníkovi. Použitie tohto ustanovenia preto negatívne dopadá na účastníka konania, ktorý by inak mal právo na náhradu trov konania. Z toho dôvodu musí aplikácia daného ustanovenia zodpovedať osobitným okolnostiam konkrétneho prípadu a musí mať vždy výnimočný charakter.

25. Ustanovenie § 167 ods. 3 písm. a/ SSP má slúžiť na odstránenie neprimeranej tvrdosti, teda inými slovami, na dosiahnutie spravodlivosti pre účastníkov konania pred správnym súdom, pokiaľ ide o vedenie súdneho konania a jeho výsledok.

26. Dôvody hodné osobitného zreteľa (ani výnimočné okolnosti) zákon neuvádza, a to ani exemplifikatívne. Výklad týchto podmienok ponecháva na súdnej praxi. To však neznamená, že tým vytvára priestor na celkom voľnú úvahu správneho súdu. V zmysle ustálenej judikatúry (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 2MCdo 17/2009, sp.zn. 5Cdo 67/2010, sp.zn. 3MCdo 46/2012) v prípade § 167 ods. 3 písm. a/ SSP ide o ustanovenie, podľa ktorého je správny súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci (ne)existujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, na ktoré je potrebné pri ustanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnuť. Povinnosťou správneho súdu pri rozhodovaní o náhrade trov konania je vždy vychádzať z konkrétnych okolností

daného prípadu.

27. K dôvodom hodným osobitného zreteľa môže dôjsť vo vzťahu k určitým druhom konania (napr. žaloba v sociálnych veciach) alebo určitej procesnej situácii (napr. zmena zákonnej úpravy alebo zmena judikatúry). Pokiaľ správny súd vzhľadom na dôvody hodné osobitného zreteľa musí aplikáciu tohto ustanovenia vždy náležite odôvodniť (pozri napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 7Sžsk/15/2018 z 04.12.2018).

28. S poukazom na uvedené, vychádzajúc z rozsahu a dôvodov žaloby, okolností prejednávanej veci a z rozhodnutia správneho súdu, ktorý vychádzajúc z vykonaného dokazovania dospel k záveru, že v preskúvanom prípade v čase rozhodovania prvostupňového správneho orgánu a žalovaného bola zo strany žalobcu naplnená skutková podstata porušenia povinnosti podľa § 3 ods. 2 v nadväznosti na § 2 ods. 2 písm. b/ zákona č. 82/2005 Z.z., sa kasačný súd stotožnil s právnym názorom správneho súdu, ktorý napriek vecnému úspechu v konaní nepriznal žalobcovi právo na náhradu trov konania proti žalovanému aplikujúc § 167 ods. 3 písm. a/ SSP, keď dôvod hodný osobitného zreteľa vzhľadom na zmenu zákonnej úpravy (zákon č. 82/2005 Z.z.). Správny súd žalobou napadnuté rozhodnutie zrušil z dôvodu, že v čase jeho rozhodovania nebolo možné konštatovať porušenie zákona č. 82/2005 Z.z. spôsobom uvedeným vo výrokovej časti prvostupňového rozhodnutia, a teda správny súd v čase rozhodovania vo veci prihliadol na zákon č. 82/2005, účinný od 01.01.2018, nakoľko to bolo pre žalobcu priaznivejšie. K zrušeniu žalobou napadnutého rozhodnutia žalovaného a správneho orgánu prvého stupňa tak došlo z iného dôvodu ako namietal žalobca v žalobe. Kasačný súd preto vyhodnotil námietku žalobcu, že by bol bez ohľadu na zmenu zákona v konaní úspešný, ako neopodstatnenú.

29. Pokiaľ žalobca v kasačnej sťažnosti poukazyval na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 6Sžo/150/2015 z 28.06.2017, k tomuto kasačný súd uvádza, že tento nie je možné v prejednávanej veci aplikovať, nakoľko najvyšší súd v predmetnej veci zrušil rozhodnutie žalovaného a správneho orgánu prvého stupňa z dôvodu, že správne orgány si nezapomeli relevantné skutočnosti pre vydanie rozhodnutí vo veci, z ktorého dôvodu najvyšší súd považoval ich rozhodnutia za predčasné. Rovnako aj v prípade rozsudku Krajského súdu v Trnave sp.zn. 14S/87/2011 z 25.04.2013 ide o odlišné okolnosti, kedy krajský súd po preskúmaní žalobou napadnutých rozhodnutí dospel k záveru, že správne orgány sa neriadili zásadou vyplývajúcou z čl. 152 ods. 4 a čl. 50 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky, keď neskúmali, či neskorší právny predpis neobsahuje takú právnu úpravu, ktorá by pre žalobkyňu bola pri posudzovaní jej konania ako priestupku priaznivejšia, pričom skutok, ktorý bol kladený žalobkyňu za vinu sa stal za účinnosti zákona platného do 19.07.2011, avšak oba správne orgány vydali svoje rozhodnutie už za účinnosti nového znenia zákona.

30. Ako neopodstatnenú vyhodnotil kasačný súd aj námietku žalobcu, že za vznik súdneho konania je zodpovedný žalovaný. Kasačný súd v tejto súvislosti uvádza, že k zmene zákona č. 82/2005 Z.z. došlo s účinnosťou od 01.01.2018, t.j. až po podaní žaloby žalobcom na súd. Navyše správny súd konštatoval, že v čase rozhodovania prvostupňového správneho orgánu a aj žalovaného bola skutková podstata porušenia uvedenej povinnosti žalobcom naplnená a že správne orgány správne zistili skutkový stav veci a tento aj správne právne posúdili.

31. S prihliadnutím na uvedené okolnosti prejednávanej veci by bolo podľa názoru kasačného súdu neprimerane tvrdé zaviazať žalovaného povinnosťou nahradiť trovy konania žalobcovi, ktorý bol vo veci úspešný z dôvodu zmeny zákonnej úpravy.

32. Námietky žalobcu vyhodnotil kasačný súd ako bezpredmetné, ktoré neboli spôsobilé spochybníť vecnú správnosť rozhodnutia správneho súdu v napadnutej časti o nároku na náhradu trov konania. Z uvedeného dôvodu kasačný súd kasačnú sťažnosť žalobcu podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietol.

33. O náhrade trov kasačného konania rozhodol kasačný súd tak, že žalobcovi (sťažovateľovi), ktorý v kasačnom konaní nemal úspech, ich náhradu nepriznal (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP), a zároveň ich náhradu nepriznal ani žalovanému, lebo to nemožno spravodlivo požadovať (§ 467

ods. 1 SSP v spojení s § 168 SSP).

34. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu n i e j e prípustný opravný prostriedok.